

היפגעות בתאונות דרכים במעורבות רוכבי כלים חשמליים נייר עמדה - עמותת אור ירוק

כללי

מתחילת השנה נהרגו במדינת ישראל 26 רוכבי אופניים חשמליים – פי שניים יותר הרוגים בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה שעברה¹. בשנת 2022 נפגעו 3,608 בני אדם בתאונות דרכים במעורבות אופניים וקורקינטים חשמליים- **כעשרה פצועים מדי יום**.

אופניים וקורקינטים חשמליים הפכו בשנים האחרונות לכלי תחבורה לכל דבר, מגמה שהולכת ומתרחבת גם בארץ וגם בעולם. כיום בישראל יש מעל לחצי מיליון אופניים חשמליים, ובכל שנה מתווספים כמאה אלף אופניים חשמליים². צפוי כי לאור המצב התעבורתי השימוש באופניים ובקורקינטים החשמליים ימשיך לעלות.

במקביל לעליה בשימוש באופניים ובקורקינטים החשמליים בשנים האחרונות, נרשמה גם עליה משמעותית ורצופה במספר הנפגעים בתאונות הדרכים במעורבות כלים אלו.

בכדי לצמצם את ההיפגעות בתאונות במעורבות אופניים וקורקינטים חשמליים, יש לתת מענה מערכתי המטפל בין היתר בתחומים הבאים: רגולציה, אכיפה, תשתיות ייעודיות, חינוך והכשרה.

תמונת מצב

תשתיות- כיום בישראל יש מחסור של מעל ל-3,500 קילומטרים של שבילי רכיבה בטוחים עבור רוכבי הכלים החשמליים, זאת למרות שתשתיות ייעודיות לרוכבי אופניים וקורקינטים חשמליים הן בעלות פוטנציאל להחזרת ההשקעה בהן עד פי 13³.

רגולציה- כיום כלים חשמליים והרוכבים עליהם אינם חייבים בנשיאת לוחית זיהוי, לכן דרך האכיפה היחידה כלפי הרוכבים העוברים על חוקי התעבורה היא אכיפה פיזית, ללא יכולת איתור הרוכב במידה ולא נתפס בעת ביצוע העבירה.

חננויות ללא רישיון סחר מוכרות אופניים וקורקינטים חשמליים שאינם חוקיים, מכיוון שפעולות הפיקוח והאכיפה לא הוסדרו על ידי משרד הכלכלה ומשרד התחבורה והבטיחות בדרכים⁴.

¹ נכון לתאריך 17.12.23.

² איגוד לשכות המסחר, פורום יבואני האופניים בישראל, בפנייה ליו"ר ועדת הכלכלה 4.9.23.

³ תכנית ארצית לתשתיות תחבורה קלה, 18.08.2022, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, מינהל תכנון ופיתוח תשתיות.

⁴ מבקר המדינה | דוח על הביקורת בשלטון המקומי התשפ"ב-2022, הסדרת השימוש באופניים ובכלים דו-גלגליים חשמליים במרחב העירוני.

אכיפה - למרות הרחבת גורמי האכיפה בתחום ומתן סמכויות אכיפה גם לפקחים העירוניים (בנוסף לסמכות המשטרה) 23% מרוכבי הכלים החשמליים שאושפזו לאחר תאונת דרכים בשנת 2022 הם ילדים מתחת לגיל 16-302 ילדים. **זאת למרות שרכיבה בגיל זה אסורה על פי חוק.**

בבדיקה שנעשתה על ידי עמותת אור ירוק בקרב הערים הגדולות בארץ (מעל ל-50,000 תושבים) התגלה כי כמחצית מהערים הגדולות בישראל לא מבצעות אכיפה כנגד עבירות תנועה של רוכבי כלים חשמליים, זאת למרות אישור צו הרחבת סמכויות האכיפה לפקחים עירוניים כלפי רוכבי אופניים וקורקינטים חשמליים בשנת 2022, כפי שצוין לעיל.

סקר עמדות הציבור

מסקר שערכה עמותת אור ירוק עולה כי :

- 57% מהציבור בישראל חוששים במידה רבה או במידה רבה מאוד מלהיות מעורבים בתאונת דרכים עם קורקינט חשמלי או אופניים חשמליים.
- 33% העידו כי הם או מישהו קרוב להם היה מעורב בתאונה מסוג זה- אחד מכל שלושה.
- 56% מהציבור מאמינים כי התקנת לוחיות הזיהוי על כלים חשמליים תסייע במידה רבה עד רבה מאוד לצמצום תאונות הדרכים.

עמדת עמותת אור ירוק

עמותת אור ירוק תומכת בחובת נשיאת לוחית זיהוי לכלים חשמליים ומברכת על יוזמה זו. לצעד זה תרומה משמעותית לצמצום תאונות הדרכים במעורבות כלים חשמליים ולהצלת חיים. עם זאת, יש לוודא כי ניתן ליישם את התקנות כפי שפורסמו- יש לוודא כי קיים מערך ממוחשב לרישום לוחיות הזיהוי ושיוכן לרוכב, וכן כי ישנה יכולת אכיפה אפקטיבית- הן ידנית והן דיגיטלית וכל הנדרש לשם כך.

מהלך זה מהווה חלק ראשון מתוך מערך כולל הנדרש למתן מענה לאתגרים שמקורם בסוגיית הכלים החשמליים ויקדם את השגת מטרת העל והיא צמצום הנפגעים בתאונות דרכים במעורבות כלים חשמליים.

במקביל למהלך הנוכחי יש להוביל גם את הפעולות הבאות: מיגור התופעה של מכירת כלים חשמליים ללא היתר מתאים ובמקרים רבים בניגוד לתקן; הרחבת האכיפה המבוצעת ע"י פקחים עירוניים כתגבור לכוחות המשטרה; החמרת הענישה במטרה ליצור הרתעה אפקטיבית; סלילת שבילי אופניים ייעודיים והפרדת הכלים החשמליים ממשתמשי הדרך האחרים.

הצעדים האמורים יתרמו תרומה ניכרת למאבק בתאונות הדרכים ויצרו מענה הוליסטי שיקדם את צמצום תאונות הדרכים במעורבות רוכבי כלים חשמליים ואת מספר הנפגעים בתאונות מסוג זה.